

NDỊ EZE IKPEAZỤ NKE JUDA NA NDỌTAN'AGHA ADỌTARA HA

2 Ihe Emere 36:11-21; Jeremaia 25:1-33; 28:1-17; 29:8-14; 39:4-8

IHEÒMỤMỤ 375

AMAOKWU IBUN'ISI: “Unu gāchọsikwam ike, we chọtam, mgbe unu ji obi nile unu achọm” (Jeremaia 29:13).

Ọnọdụ Ọjọọ Dị icheiche Nime Juda

Amara Jeremaia dika Onyeamụma Náebeákwà. Ọ bụ otù nwoke onye nwere ibuarọ n'obi ya banyere ndị nke Chineke. O nyechasiri ndụ ya niile inyere ndịozọ aka, wee náebi ndụ n'ụzọ nke Chineke puru igwa ya okwu ime ka ọ mara ihe gaje ime n'ọdịn'iru.

Chineke ekweworị Ụmụ Israel mkwà mgbe ha si n'Ijpt pụta na Ya gaanonyere ha maọburu na ha anogide n'akukụ Ya, maọbu rubere Ya isi. Ọ gwakwara ha na Ọ gaenye ha ahụhụ bụ ndị náenupuru Ya isi. Ọ tutu ogbọ nke Ụmụ Israel ebiwo kwa, nwuo site na mgbe ahụ, bụ ndị nwaputaworo na Chineke naemezu ihe O kwuru: ndị bụ ezi mmadu anatawo ngozi Ya, ma ndị ajommadu anatawo ikpé.

N'ihị ajoomume nke ndị ahụ, ekewawo ebo irinaabuo ahụ mgbe Solomon nwuru. Akporo ebo iri Israel, kporo kwa ebo abuo foduru Juda. Israel enweghi ndi eze bu ndi eziumume; n'ihị nke a adotara ebo iri ahụ n'agha, ebe ndimbaozo bjara biri n'ókèala ha.

Enwere ufodu ezi ndieze na Juda, dika Asa, Hezekia, Jehoshafat, Uzaia na Josaia. N'ihị ndia ka Chineke mere ka obodo niile nke Juda nogide gaan'iru. Oké mgbanwe nke Eze bu Josaia wetara mere ka ngozi Chineke bjakwasị ha na nwa mgbe; ma mgbe Josaia nwusiri, olileanya ikpeazu na Juda gaabu obodo di ukwu gabigara tutu rue oge nke Ochichi Pukuaro. Umụ ndikom Josaia na nwa nwanne ya, bu ndi chiri ochichi n'onodu ya bu ndi mmebiwu, ndi naalughi ezi odu o bula nye ndi ahụ. Obodo niile nke Juda noduru nime njehie ha na nime enweghi olileanya, naechere ndotan'agha.

Ọchị chị Nke Nebukadneza

Ọ bụ oge a ka Nebukadneza ghorọ eze Babilon, bụ obodo ukwu na ekpere arusi. Chineke kporo Nebukadneza oru Ya, wee site n'aka ya nye Juda ahuhu.

Mgbe ndiagha Nebukadneza bjakwasiri Juda, ndi kasi mma n'etiti ha ka adotara n'agha jee Babilon. (N'etiti ha ka achotara Daniel, Shedrak, Mishak, na Abed-nego). Ndi ka daa ogbenye ka arapuru ka ha biri n'obodo ahụ, wee mee agburu Josaia ndi eze ichi ha.

Jeremaia doro ndi ahụ akananti ka ha rubere Nebukadneza isi, biri n'udo n'okpuru ochichi nke ndimbaozo ahụ, ma Zedekia bibiri mkwà ya nye eze Babilon, nogide kwa n'igbakuta Chineke azu. O geghi kwa ndumodu nke onye o bula.

Ibuamuma “Okwu Ireto”

Ọ bụ ezie na Jehova agwawo Jeremaia na ndotan'agha ahụ gaano iriaro asaa, ma otu onyeamuma anaakpo Hanania biliri wee kwuo na ndotan'agha ahụ gaebi nime arọ abuo. Umụ mmadu naachọ inu “ozị oma” maobu eziokwu maobu ugha. Otutu mgbe ewerewo mkwà udo ghogbue umụ mmadu rue mgbe mmaagha bjakwasiri ha, ewe ghara igbanari ya n'ihị na oge adighi ozo. Pol Onyeozidi dere si na ufodu mmadu n'ubochi ndia gaechighari nti ha ghara inu eziokwu, wee naa nti akukorò, n'ihị na ha apughi “inagide ozizi ahu nke nenye ezi ndu.”

Ọ gaadiworị Jeremaia utu n'obi ma asi na ndotan'agha ahụ gaebi naani nime arọ abuo, ma o matara na o bughị dika Jehova si kwue. O wee bue amuma na Hanania aghaghi inwu na mgbe naadighianya ma o wee nwuo. Ma Jeremaia diri ndu gan'iru igwa umummadu Okwu Chineke.

Arapuru Idebe Ubochi izuike

Mgbe Umụ Israel si n'Ijpt pụta, Chineke nyere iwu na arọ nke asaa o bula gaabu izuike nye ala. Agaghi aku iheokuku o bula, o buru kwa na o di ihe omume nke puputara n'onwe ya, ndi ogbenye gaaghoru ya rie. N'arọ nke isii owuweiheubi gaabauba rienne nke gaezu arọ gaje ibia. O dighi ebe edere

ya na Ụmụ Israel debere iwu a wee mee ka ala ahụ zuoike nime nari arọ anọ na iri iteghete nke ha biri n'inwere onwe ha. Izuike ahụ nke ha juru idebe eruwo iri arọ asaa, nke bu onuogugu arọ nke ndotan'agha ahụ eburu n'amuma.

Ọ buru na Chineke naeleruanya ihu na edebere iwu Ya n'ime ihe nke ndu a anaagughi n'ihe, lee otu Ọ gaeleruanya ihu banyere nzoputa nke mkpuruobi anyi. O kwewo mkwa inye ndi niile biri ndu dika Akwukwonso si kwuo ndu ebighiebi; ma ahuhu ebighiebi naechere ndi juru ibiakute Ya, naagughi "okwu ire-uto" nile nke umu mmadu naekwusa isi na okualammu ebighiebi adighi.

Yoke Nke Jeremaia

Jeremaia nyakwasiri yoke osisi n'olu ya dika ihe atu igosi ndi Juu ndotan'agha ha, naechetara ha na ha norori n'okpuru yoke nke ndiro. Ha ebiwo n'udo n'okpuru ochichi Nebukadneza oge niile ha rubereisi. Hananaia gbajiri yoke osisi ahụ igosi ndi ahụ na ndotan'agha ha gaje ibi na mgbe nso. Nke a bu ugha, Jehova wee ziga Jeremaia isi: "Otu a ka JEHOVA nke usu nile nke ndi-agha, bu Chineke nke Israel, siri: "Yoke nke igwe ka M'tukwasiwo n'olu mba nile ndia, ka ha we fee Nebukadneza, bu eze Babilon; ha gefe kwa ya: ozọ, anu oha ka M'nyeworo ya" (Jeremaia 28:14). N'ih i nnupisi ha, ndotan'agha nke Ụmụ Israel gaabu oké ibuaro kari.

Mgbe Nebukadneza nochibidoro Jerusalem, ndi bi nime obodo ahughi kwa iheoriri. (Ha nwere nri zuru ha na mbu). Ọ dighi otu nime obodo gbara ha gburugburu nke puru inyere ha aka. Ha apughi kwa inye aka, n'ih i na Nebukadneza ebuwo uzọ dota ha n'agha. Ozọ kwa, nime akuko nke Ụmụ Israel, o diwo mgbe ha dotara obodo ndia n'agha, ya mere nke a gaabu ezi ohere iji kwughachi mmesoemesoro ha, ma o buru na ha puru ime ya. Ya mere anyi ahwo na uwa niile naemegide ndi Juu, ha aghaghi kwa ihu ahuhu n'ih i jbakuta Jehova azu na ikpere arusi.

Ndi Amuma Kwesiri ntukwasibi

Chineke chorọ imere ndi ahụ ezi ihe. O zipuwo ndi amuma kwesiri ntukwasibi ndi nigidere naado ndi ahụ akananti kwa ubochi banyere ikpe gaje ibia. Ma ha "neme ndi-oz i Chineke ka ha buru ihe-ochi, ha neleli kwa okwu Ya anya, neme kwa onwe-ha ndi-aghugho n'ebe ndi-amuma -- Ya no rue mgbe onuma Jehova lara elu imegide ndi-Ya, rue mgbe ngwota nadih" (2 Ihe Emere 36:16).

Chineke siri na Ya game Israel ihe "ima-osu." Ndiozo gaagabiga n'okela ha wee kpoo ha asi nke ukwu nke game na ha gaeleli ndi ahụ kwesiri ibu ndi nke Chineke arputara. Lee ka o gaei buru ala toboro n'efu!

Ọ gaejukwa ndi obia anya ihe kpatara udi mbibi di otu a gaei dakwas i Israel. "Otutu mba gababiga kwa n'akuku obodo a, ha gasirita kwa ibe-ha n'otu n'otu, N'ih i gini ka JEHOVA meworo obodo uku a otu a? Ha gasi kwa, Ọ bu n'ih i na ha rapuru ogbugba-ndu nke JEHOVA, bu Chineke ha, we kpọ isi ala nye chi ozọ di iche iche, fe ha" (Jeremaia 22:8, 9).

Ọ bugh i naani onwe anyi ka anyi naadiri ndu. Ndiozo naele ndu anyi anya. Ọ buru na anyi ewere ikwesintukwasibi fe Chineke, o naaputa ih. Ọ buru kwa na anyi adaghachiazu, ndimmehie gaachoputa kwa ngwangwa wee juo si, gini mere? Onye o bu la daghachiriazu naewetara aha Jiso iheihere. Ọ naeleli iso uzọ Kraist. Chineke nwere obi ebere, Ọ naacho kwa uzọ ime ka ndimmehie niile, na ndi niile daghachiworoazu laghachikwute Ya. Ma otutu mmadu naahu olu ha n'anya, tinyere agubi ha inweta aku na aha darauda, ruo na ha enweghi ohere nye Chineke.

Chineke gwara ndi bi na Juda, si, "Agwaram i okwu n'udo-gi, ma i siri, M'gagh-anu. Nke a bu uzog-i site na mgbe i di na nwata, na i gegh-nti olum" (Jeremaia 22:21). Chineke adowo ndi obodo America (Nigeria) akananti dika Ọ doworo umummadu nke Oge agbaochie akananti, ma nime inwebiga iheoke ha, o metughi ha n'aru na Onyenzoputa di ha mkpa. Ọ bu ezie na otutu mmadu nwere udi nke nsopuru Chineke, wee naaga ulo nzuko n'Ubochi Onyenwe anyi, ma ha juru ichighari puta nammehie ha niile. Umummadu adighi ekpere arusi apiriapi, ma ha naakpo isiala nye olu nke aka ha. Ha gaebu uzọ mee iheozo o bu la di ha mkpa; ma o buru na ohere fodu nke nta, nke ahụ ka ha naenye Chineke. Mgbe umummadu guzoro n'iruikpe. Chineke aghaghi ichetara ha otutu idokananti Ọ nyeworo ha.

Ebibiri Babilon

Chineke jiri Nebukadneza kpee Juda ikpé; ma n'ikpeazu Nebukadneza huru ahuru n'ihí na o sọpuruhi Chineke. Ochihi eze Babilon diri ukwu nwa mgbe, ubi agbaraogige nke akwubara n'elu nke Nebukadneza wuru bu otu nime iheebube asaa nke uwa mgbe ochie. Ma Chinke siri na Ya gaeme ka Babilon buru "nkponkpo ebe di mgbe ebigh-ebi" Taa obodo ukwu nke babilon ahụ nwere mgbidi ejikoro abuo nke kariji nari nzokwu ato n'idielu, nwe kwa iri onuzoama isii, otutu akwammiri maramma, otutu ebe ife ofufe nke ndi okpukpe Islam, otutu ebe ichujà, otutu ubi agbaraogige na isiiyi mmiri na mbu, ka etikporo bibie kwa otutu nari aro garaaga. O bu naani mkputamkpu ebe ikpofuahija olenale naegosi ebe buru isiobodo ahụ.

Ebere Nke Chineke

Jeremaia kwara akwa otutu ugbo n'ihí ozi mbibi ahụ nke o naghaghi izi, ma o wetara ndi ahụ adotan'agha olileanya. Mgbe iriaro asa ahụ nke ikpe gasiri, Chineke gaana kwa nti n'ekpere nnaputa site na ndotan'agha ha maoburu na ha gaakpo ku ya. "Unu gakpo ku kwam, je kperem ekpere, M'gege kwa unu nti. Unu gachosikwam ike we chotam, mgbe unu ji obi nile unu achom" (Jeremaia 29:12, 13).

Otu ozi ahụ naabiara anyi taa site n'Okwu Chineke. O buru na anyi ewere obi anyi niile cho Onyenzoputa anyi, anyi gaachota Ya. anyi apughi ikpuchi mmehie wee chota iruoma Chineke. Ma o buru na anyi echegharja, kwuputa, kwere kwa, agaazoputa anyi. Mmadu niile nwere otu mkwa ahụ: "Onyenacho, ya nara miri nke ndu ahu n'efu" (Nkpughe 22:17).

AJUJU DI ICHEICHE

- 1 Ònye buru eze Babilon? Gini ka Chineke kporo ya?
- 2 Gini mere ndotan'agha ji dakwasu Juda?
- 3 Aro ole ka Chineke siri na ha gaano na ndotan'agha?
- 4 Gini bu iwu Chineke banyere izuike nke ala?
- 5 Gini mere Jeremaia ji nyara yoke osisi n'olu?
- 6 Gini ka yoke igwe putara?
- 7 Gini ka ndi amuma kwesirintukwasioji gwaworo Umụ Israel?
- 8 Gini mere Babilon mgbe enyesiri Israel ahuru?
- 9 Gini bu olileanya nke Jeremaia nyere Umụ Israel?
- 10 Òlee otu anyi gaesi chota Onyenzoputa?